

Brüssel, 10. juuni 2022
(OR. fr)

9894/22

Institutsioonidevaheline
dokument:
2021/0426(COD)

ENER 281
ENV 576
TRANS 357
ECOFIN 584
RECH 359
CODEC 853
IA 89

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Komisjoni dok nr:	15088/21 + ADD 1
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV hoonete energiatõhususe kohta (uuesti sõnastatud) – Eduaruanne

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon esitas 15. detsembril 2021 ettepaneku hoonete energiatõhususe direktiivi läbivaatamiseks. See on osa komisjoni tööprogrammi kuuluvast paketist „Eesmärk 55“ ja täiendab 2021. aasta juulis esitatud paketi muid komponente, määrates kindlaks visiooni heitevaba hoonefondi kohta 2050. aastaks, ning moodustab 2020. aasta oktoobris avaldatud renoveerimislaine strateegia põhielemendi. Lisaks avaldas komisjon 18. mail 2022 kava „REPowerEU“.

2. Kõnealune direktiiv on oluline õigusakt 2030. ja 2050. aasta CO₂ heite vähendamise eesmärkide saavutamiseks. Ettepanek on eriti oluline, kuna hoonete arvele langeb liidu tasandil 40 % tarbitavast energiast ning 36 % energiaga seotud otsestest ja kaudsetest kasvuhoonegaaside heitkogustest. Seega on see üks renoveerimislaine rakendamiseks vajalikest hoobadest, hõlmates konkreetseid regulatiivseid, rahastamisalaseid ja võimaldavaid meetmeid, mille eesmärk on 2030. aastaks vähemalt kahekordistada hoonete energiatõhusamaks renoveerimise iga-aastast määra ja soodustada põhjalikku renoveerimist. Direktiivi läbivaatamine peab samuti toetama algatuse „Uus Euroopa Bauhaus“ rakendamist ja ehitusvaldkonna CO₂-neutraalsust.
3. Läbivaatamise käigus tehtud peamine uuendus on hoonete energiatõhususe miinimumstandardite kehtestamine sektori vajaliku ümberkujundamise algatamiseks, eelkõige halvimate tõhususnäitajatega hoonete puhul.
4. Eespool nimetatud ettepaneku läbivaatamine Euroopa Parlamendis määrati tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjonile (raportöör Ciarán Cuffe, IE, Rohelised). Euroopa Parlament võttis 15. detsembril 2021 omal algatusel vastu resolutsiooni hoonete energiatõhususe direktiivi rakendamise kohta. See langes kokku komisjoni seadusandliku ettepaneku avaldamisega.
5. Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis kõnealust ettepanekut käsitleva arvamuse vastu 23. märtsil 2022. Regioonide Komitee arvamust oodatakse juuni lõpuks.
6. Käesolevas aruandes antakse ülevaade tehtud edusammudest ja nõukogu ettevalmistavates organites arutatud peamistest küsimustest. Alaliste esindajate komiteel ja nõukogul (transport, telekommunikatsioon ja energeetika (energeetika)) palutakse käesolev aruanne teadmiseks võtta.

II. ÜLEVAADE OLUKORRAST

7. Energeetika töörühm on direktiivi ettepanekut põhjalikult analüüsinud alates 2022. aasta jaanuarist. Mõjuhindangut ja teksti tutvustati ja arutati vastavalt 25. jaanuaril ja 10. veebruaril 2022. Seejärel kulus komisjoni ettepaneku kõikide artiklite läbivaatamiseks kolm töörühma koosolekut, mis toimusid 3. ja 10. märtsil ning 7. aprillil.
8. Töörühma koosolekutel väljendasid delegatsioonid oma arvamust kõikide artiklite kohta, eelkõige heitevabade hoonete ja nende seoste kohta juurdepääsuga taastuvenergiale, samuti energiatõhususe miinimumstandardite kohta ning nende seoste kohta kulutõhusate tasemetega ja õigusega omandile ning energiamärgiste kohta, eelkõige mis puudutab klasside määratlemist ja nende liikmesriikidevahelist ühtlustamist.
9. Pärast kõnealust teabevahetust tutvustas eesistujariik 3. mail 2022 liikmesriikidele oma esimest muudetud versiooni. Seda esimest versiooni arutati kolmel töörühma koosolekul 12., 17. ja 19. mail.
10. Liikmesriigid ei ole seni kõiki analüüsi reservatsioone tühistanud. Mõned liikmesriigid alles uurivad kavandatud meetmete mõju ja seoseid paketi „Eesmärk 55“ teiste ettepanekutega.

A. Üldine arvamus

11. Üldiselt väljendasid liikmesriigid jätkuvat toetust hoonete energiatõhusust soodustavatele poliitikameetmetele ning nõustusid nende arvukate eelistega ja olulise rolliga, mida need peaksid etendama Euroopa majanduse CO₂ heite vähendamisel ning suurema kliimaeesmärgi saavutamisel 2030. aastaks ja CO₂-neutraalsuse saavutamisel 2050. aastaks. Samal ajal seadsid paljud delegatsioonid kahtluse alla ettepaneku üldise ambitsioonitaseme, rõhutasid vajadust teatava paindlikkuse järele kõige kulutõhusamate poliitikameetmete rakendamiseks ning rõhutasid sellega seoses riiklike eripärade tähtsust. Kuigi delegatsioonid kiitsid eesmärgid heaks, soovisid nad samuti, et halduskoormust piirataks rangelt hädavajalikuga.
12. Eesistujariik leidis, et töörühmas toimunud arutelude käigus kerkis esile mitu olulist küsimust, mida käsitletakse järgmises osas. Need elemendid ei mõjuta delegatsioonidele erilist huvi pakkuvaid punkte ega töörühma tasandi arutelusid.

B. Peamised teemad

Heitevabad hooned (artikli 2 punkt 2, artikkel 7 ja artikkel 9a (esimene muudetud versioon) ning III lisa)

13. Paljud liikmesriigid avaldasid kahetsust, et heitevabade hoonete mõiste ei hõlma riiklikes võrkudes olevat või lähiümbruses toodetud taastuvenergiat, ning mõned mainisid vajadust tehnoloogianeutraalsuse järele. Märkimisväärne arv liikmesriike lükkas tagasi III lisa, milles oli heitevabade hoonete puhul nähtud ette komisjoni kehtestatud ja kliimavööndite kaupa diferentseeritud energiatarbimise künnis, samuti lükati tagasi kõnealuse lisa ajakohastamine delegeeritud õigusaktiga. Mõned liikmesriigid taotlesid kavandatud ajakava pikendamist. Mõned liikmesriigid palusid täpsustada hoonete globaalse soojendamise potentsiaali näitaja väljatöötamist.

14. Eesistujariik võttis need märkused arvesse ja tegi esimeses muudetud versioonis olulisi muudatusi heitevabade hoonete mõistes. Eesistujariik muutis selle mõiste definitsiooni, määratledes heitevabad hooned hoonetena, mis tarbivad väga vähe energiat, ei tekita kohapeal fossiilkütustest tingitud kasvuhoonegaase ja tekitavad väga vähe kasutuslikke kasvuhoonegaaside heitkoguseid. Taastati artikkel 9a, millega kehtestatakse teatavad nõuded kõnealuste hoonete energiatarbimisele ja kasvuhoonegaaside heitele. Eesistujariigi pakutud sõnastus annaks liikmesriikidele õiguse määrata kindlaks energiatarbimise maksimumkünnised hoonete puhul, mille suhtes kohaldatakse heitevabade hoonete nõudeid. Seega jäetakse välja komisjon poolt III lisas esitatud tabel energiatarbimise künniste kohta piirkondade kaupa, mis asendatakse riiklikul tasandil arvutatava künnisega nn kulutõhususe meetodi alusel. Lisati kasvuhoonegaaside heitkoguste künnis, mis võimaldab võtta arvesse heitkoguseid seoses hoone energiatarbimisega selle kasutamisel ja käitamisel. Eesistujariigi ettepanekus nähakse ette, et riiklikes renoveerimiskavades tuleb ära märkida energiatarbimise ja kasvuhoonegaaside heitkoguste maksimumkünnised.

Energiatarbimist kaetaks esmajärjekorras kohapeal toodetud taastuvenergia kasutamisega, mida tarnitakse töhusa kaugkütte ja -jahutuse või energiakogukondade kaudu, niipea kui see on tehniliselt ja majanduslikult teostatav.

15. Kõik liikmesriigid võtsid eesistujariigi ettepaneku hästi vastu ja valdav enamus tervitas kehtestatud paindlikkust, mõned väljendasid aga kahtlusi seoses vabadusega kehtestada erinevaid künniseid ja leebete nõuetega taastuenergia kasutamiseks. Liikmesriigid on siiski eriarvamusel selle osas, kas on asjakohane võtta arvesse riiklikest võrkudest tulenevat või lähiümbruses toodetud taastuenergiat. Komisjon tervitas eesistujariigi ettepanekut, eelkõige kulutõhusate tasemete kehtestamist ja kohapeal fossiilkütuste kasutamisest tingitud kasvuhoonegaaside heite tekitamise keelu säilitamist.

Energiatõhususe miinimumstandardid (artikkel 9)

16. Paljud liikmesriigid soovisid suuremat paindlikkust ning tehnilist ja majanduslikku nähtavust, kuigi mõned liikmesriigid tervitasid meetet. Märgiti, et meetet oleks keeruline rakendada, see tooks kaasa liiga suuri kulusid võrreldes kasuga ning tekitaks mõnes liikmesriigis raskusi seoses õigusega omandile. Seepärast taotlesid need liikmesriigid meetme kohaldamise suhtes tehtud erandite laiendamist või hõlmatud hoonete ulatuse vähendamist, et see kehtiks vaid tehingu (müük või rentimine) objektiks olevate hoonete suhtes. Samuti väljendasid liikmesriigid muret karistuste kohaldamise pärast energiatõhususe miinimumnõuetele mittevastavate hoonete ja hooneosade omanikele. Mõned delegatsioonid kutsusid üles kohaldama mõnda alternatiivset meetet, mis põhineks võrdväärset energiasäästu võimaldaval mehhanismil, samas kui teised taotlesid tähtaegade pikendamist. Vähemal määral sooviti, et liikmesriigid saaksid tasemed ise määrata otse oma riiklikes renoveerimiskavades. Sellega seoses tuletas komisjon meelde, et renoveerimismäära kiirendamine on vajalikum kui kunagi varem ning et tuleb keskenduda kõige rohkem energiat tarbivatele hoonetele, mille puhul energiasääst on kõige hõlpsam. Komisjon tuletas samuti meelde meetme sotsiaalset mõõdet, kuna see võimaldab vähendada vähekaitstud leibkondade energiatarbimise kulusid.

17. Vastusena liikmesriikide paindlikkustaotlustele võiks üks võimalus olla energiatõhususe miinimumstandardite muutmine, et need vastaksid energiamärgise klassi asemel hoonete energiatarbimise künnistele, mille ületamine pärast teatavaid kuupäevi ei oleks lubatud. Nende künniste määramise võiks jätta liikmesriikidele, tingimusel, et künniste eesmärk on saavutada direktiivis sätestatud teatav protsendimäär hoonefondi renoveeritavatest hoonetest. See võimaldaks säilitada direktiivis kehtestatud protsendimäärade abil kindlaks määratud suure ambitsioonitaseme, jättes samas liikmesriikidele suurema paindlikkuse eesmärgi saavutamiseks vajalike tehniliste vahendite kehtestamisel.

Energiamärgised (artiklid 16–18)

18. Paljud liikmesriigid olid vastu energiamärgise klasside jaoks kehtestatud jaotusele, mis sageli on riiklike meetmetega vastuolus. Mõned seadsid kahtluse alla klassi G määratluse, mis peaks vastama 15 %-le riigi hoonefondi kõige madalama energiatõhususega hoonetest. Mõni delegatsioon kritiseeris madalamate klasside märgiste kehtivusaja lühendamist. Mõned liikmesriigid väljendasid muret energiamärgistega seotud kulude muutumise pärast. Teised muretsesid võimaluse pärast teha selliste märgiste kehtestamiseks süstemaatiliselt kohapealseid kontrole.

19. Nende märkuste alusel muutis eesistujariik esimeses muudetud versioonis märgiste kehtivusaega, et tuua see tagasi kümne aasta peale. Samuti kehtestati varasemate märgiste jaoks kolmeaastane üleminekuperiood. Liikmesriigid pidasid seda ajavahemikku liiga piiratuks. Energiamärgise klasside jaoks kehtestatud jaotust ei muudetud. Siiski oleks võinud ette näha, et energiamärgise klasside skaala ülesehituse nõuded jäetakse välja ja säilitatakse liikmesriikide vabadus kehtestada eri klasse piiritlevad künnised, kuna renoveerimiseesmärke saab kehtestada nendest klassidest sõltumata. Mõned liikmesriigid väljendasid vajadust lisada energiamärgisele artiklis 10 sätestatud renoveerimispass.

Riiklikud renoveerimiskavad (artikkel 3)

20. Enamik liikmesriike toetas seda artiklit. Suur hulk liikmesriike taotles siiski paremat vastavusse viimist energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitleva määrusega, eelkõige selleks, et vähendada II lisas täpsustatud kohustuslike andmete esitamisega seotud halduskoormust. Ainult mõned üksikud liikmesriigid palusid varasemate pikaajaliste renoveerimisstrateegiate taastamist.
21. Selle tagasiside põhjal muutis eesistujariik komisjoni ettepanekut, et lihtsustada renoveerimiskava koostamist seda moonutamata, maksimeerides samal ajal koostoimet lõimitud riiklike energia- ja kliimakavadega. Liikmesriigid olid muudatuste poolt. Mõned liikmesriigid kordasid siiski oma kõhklusi seoses üleminekuga uuele hoonefondi seiremeetodile.

Kestlik liikuvus (artikkel 12)

22. Liikmesriigid toetasid üldiselt uusi norme, kuid soovisid suuremat paindlikkust seoses kaasnevate kulude või liiga kiire arengutempoga. Palju arutati olemasolevate või seni erandiga hõlmatud hoonetega seotud nõuete kohandamist. Lisaks oli osa liikmesriike vastu sättele, mis võimaldab vältida omaniku nõusolekut laadimispunktide paigaldamiseks.
23. Eesistujariigi esitatud esimene muudetud versioon võimaldas lisada meetme, millega kohandatakse sätteid elektrijalgratastele ja kaubaveojalgratastele ning tühistatakse jalgrataste parkimiskohtade arvu sõltuvus autode parkimiskohtade arvust. Kõnealuseid muudatusi toetas enamik liikmesriike. Esimene muudetud versioon sisaldab ka muudatusi seoses jalgrataste parkimiskohtade arvu, neid rajatise käsitleva võimaliku erandi ning parkimiskohtadele kaablite eelpaigaldamisega.
24. Nendele muutustele vaatamata väljendasid liikmesriigid täiendavat vajadust paindlikkuse järele, soovides eelkõige, et nõudeid oleks võimalik kohandada vastavalt piirkonnale. Mõned liikmesriigid seadsid kahtluse alla üürnikele antud võimaluse paigaldada laadimispunkte omaniku nõusolekuta.

Hoonete nutivalmiduse näitaja (artikkel 13 ja IV lisa)

25. Mitu liikmesriiki pooldas delegeeritud õigusakti eelnõu väljajätmist, millega muudetakse näitaja mitteleuasemesektori jaoks kohustuslikuks. Liikmesriigid tuletasid meelde ette nähtud katseetappi, mis oleks vastuolus komisjoni pakutud ajakavaga.
26. Vastuseks nendele märkustele tegi eesistujariik esimeses muudetud versioonis ettepaneku, et delegeeritud õigusakti vastuvõtmise tingimuseks oleks hoonete nutivalmiduse näitaja katseetapi positiivne tulemus. See ettepanek võeti üldiselt hästi vastu.

Fossiilkütustel töötavate süsteemide rahastamine (artikkel 15)

27. Vastuseks liikmesriikide taotlustele, milles tuletati meelde praegust ülemaailmset konteksti, ning tuginedes Euroopa Ülemkogu 24.–25. märtsi 2022. aasta järeldustele, mis sisaldavad eesmärki kaotada järk-järgult võimalikult kiiresti sõltuvus Venemaa gaasi-, nafta- ja söeimpordist, on eesistujariik toonud ettepoole kuupäeva, millest alates oleks keelatud eraldada riiklikke vahendeid fossiilkütustel töötavate energiasüsteemide paigaldamiseks.
28. Valdav enamik liikmesriike ja komisjon pidasid tervitatavaks nimetatud kuupäeva varasemaks toomist, kuigi mõningane vastuseis püsib.

Täiendavad märkused

29. Liikmesriigid on taotlenud mitmete kohanduste tegemist artiklisse 2, milles on loetletud direktiivis kasutatud mõistete määratlused. Nende taotluste alusel viiakse teatavad määratlused eesistujariigi esitatud esimeses muudetud versioonis kooskõlla energiatõhususe ja taastuvenergia direktiividega, mis mõlemad on praegu läbivaatamisel.
30. Liikmesriigid väljendasid muret artiklite 14 ja 19 pärast seoses andmetega, mille jagamine oleks kohustuslik. Komisjon täpsustas, et tema kavatsuse kohaselt ei oleks jagatavad konfidentsiaalsed andmed ega andmed, mille levitamine ohustaks riigi julgeolekut.
31. Mõned liikmesriigid soovisid, et artiklis 32 sätestatud ülevõtmise tähtaeg oleks halduskoormuse vähendamiseks kaks aastat.